

YttrandeDatum
2021-04-12Dnr
KFM 511-2021Finansdepartementet
Ekonomiska avdelningen
Fördelningsanalysenheten
103 33 Stockholm**En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46)**

Fi2020/03418

1 Inledning

Jämlikhetskommissionen har i betänkandet lämnat ett stort antal förslag och rekommendationer. Kronofogdemyndighetens (Kronofogdens) synpunkter redovisas nedan. Endast de förslag som berör Kronofogdens verksamhet kommer att kommenteras.

2 Överskudsättning**2.1 Allmänt**

Kronofogden har ett uppdrag att motverka överskudsättning och är en myndighet med stor kunskap om skuldsättningens effekter och orsaker. Mot den bakgrunden välkomnar Kronofogden att problematiken med överskudsättning lyfts fram i betänkandet.

Precis som utredningen pekar på är överskudsättning ett problem som medför stora kostnader för samhället och stort lidande för den enskilde gäldenären och dennes närstående. Arbetet mot överskudsättning måste vara förbyggande och innehålla åtgärder som på olika sätt bidrar till att den enskilde inte hamnar i en situation med en växande skuldbörda som överskrider, eller riskerar att överskrida, betalningsförmågan. Därtill krävs åtgärder som möjliggör för redan överskudsatta individer att ta sig ur skuldfällan och få en ekonomisk nystart.

2.2 Absolut preskription

Jämlikhetskommissionen har föreslagit absolut preskription för vissa fordringar.

Kreditmarknaden har genomgått stora förändringar de senaste årtiondena. Tillgängligheten till krediter har ökat liksom hushållens skuldsättning. Det förekommer att även den som inte har betalningsförmåga beviljas krediter. Handeln med förfallna fordringar har växt i omfattning. Den tekniska

YttrandeDatum
2021-04-12Dnr
KFM 511-2021

utvecklingen har gjort det enkelt för borgenärerna att undvika preskriptionsavbrott och hålla en obetald fordran vid liv under mycket lång tid. Avräkningsordningen samt höga räntor och avgifter medför att många gäldenärer ser sina skulder växa trots att de kanske har betalat tillbaka det ursprungliga kreditbeloppet flera gånger om.

Lagstiftaren har genomfört många insatser för att minska riskerna för överskuldsättning och har genom skuldsaneringsinstitutet skapat en väg tillbaka för en del av de svårast drabbade gäldenärerna. Enligt Kronofogden behöver dock ytterligare åtgärder övervägas. Detta gäller både åtgärder som syftar till att minska risken för överskuldsättning och sådana som kan mildra de redan överskuldssatta lidande.

Tidigare utredningar har framhållit absolut preskription som en av de åtgärder som har störst potential att åstadkomma positiva förändringar för de överskuldssatta. Kronofogden delar denna bedömning och vill därtill peka på att regler om absolut preskription skulle kunna medföra en noggrannare kreditgivning och på så sätt minska risken för att individer utan betalningsförmåga beviljas krediter.

Det förslag som har presenterats i betänkandet är enligt Kronofogden inte av sådan karaktär att det kan läggas till grund för lagstiftning. Kronofogden anser däremot att en utredning med uppdrag att överväga införandet av absolut preskription och ge förslag på hur ett sådant regelverk skulle kunna utformas bör tillsättas. Inom ramen för en sådan utredning – eller i annat sammanhang – bör även införandet av en ordning som möjliggör för kreditgivare att få en helhetsbild av konsumentens skulder övervägas.

2.3 Spel om pengar

Jämlikhetskommissionen har lämnat förslag och rekommendationer som syftar till att begränsa tillgängligheten till nätbaserade spel om pengar samt öka kunskapen om konsumenternas spelvanor.

Det finns inga säkra uppgifter om hur många som har skulder till följd av spel om pengar. De undersökningar som har gjorts har varit av mindre omfattning och inte gett några entydiga svar. Klart är dock att problematiskt spelande utgör ensam eller bidragande orsak till att många individer har hamnat i en mycket svår ekonomisk situation. Kronofogden välkomnar ändamålsenliga åtgärder för att förebygga och motverka problematiskt spelande. Underlaget i betänkandet är dock inte sådant att Kronofogden kan ställa sig till om de konkreta förslagen och rekommendationerna skulle kunna bidra till en bättre spelreglering.

YttrandeDatum
2021-04-12Dnr
KFM 511-2021**2.4 Mottagande och integration**

Jämlikhetskommissionen har lämnat flera förslag och rekommendationer som syftar till att förbättra mottagandet och integrationen av nyanlända.

Undersökningar har visat att nyanlända är en grupp som är överrepresenterad bland de som är föremål för indrivningsåtgärder hos Kronofogden. Kronofogden vill därför framhålla vikten av en fungerande integration. I sammanhanget finns det skäl att peka särskilt på de positiva effekter som kan uppnås genom verkningfulla åtgärder som ger nyanlända kunskaper och förutsättningar i övrigt för att undvika överskuldssättning. En sådan åtgärd kan vara ökat fokus på privatekonomiska frågor inom ramen för samhällsorienteringen. Detta kan övervägas i samband med Jämlikhetskommissionens förslag om ett tydligare jämställdhetsperspektiv i samhällsorienteringen.

2.5 Socialförsäkringar och bidrag

Kronofogden noterar att Jämlikhetskommissionen har föreslagit/rekommenderat ökade transfereringar i form av bl.a. höjt bostadsbidrag och högre ersättningsnivåer i arbetslöshets- och sjukförsäkringen.

Vid ställningstagande till frågor av denna karaktär finns det flera perspektiv och intressen att beakta. Kronofogden vill, utifrån myndighetens perspektiv, framhålla följande. Individer med låga inkomster och små marginaler i sin ekonomi löper en ökad risk för överskuldssättning. Oförutsedda händelser såsom arbetslöshet eller sjukdom är inte sällan den utlösande faktorn. Åtgärder som innebär ökade ekonomiska marginaler och minskar den ekonomiska effekten av oförutsedda händelser kan bidra till att färre individer blir överskuldssatta.

2.6 Hemlöshet

Hemlöshet kan ha en koppling till överskuldssättning. Kronofogden verkställer domar och beslut där någon förpliktats att flytta från sin bostad. En sådan avhysning drabbar inte bara den enskilde som är föremål för åtgärden utan även dennes familjemedlemmar. Barn riskerar att drabbas särskilt hårt när en eller båda föräldrarna tvingas att flytta från den med barnet gemensamma bostaden.

Kronofogden är positiv till åtgärder som är ägnade att minska antalet avhysningar av barnfamiljer eller konsekvenserna av sådana avhysningar. Jämlikhetskommissionens rekommendation om att pröva och utvärdera olika modeller mot hemlöshet för barnfamiljer skulle kunna vara en åtgärd bland andra att överväga.

YttrandeDatum
2021-04-12Dnr
KFM 511-2021**3 Övrigt****3.1 Migrationsverkets beslut om sanktionsavgifter**

Jämlikhetskommissionen har föreslagit att Migrationsverket ska kunna besluta att ålägga arbetsgivare en sanktionsavgift under vissa närmare angivna förutsättningar.

Kronofogden och andra berörda aktörer måste veta vad som händer om en arbetsgivare som ålagts en sanktionsavgift inte vill eller kan betala. För det fall förslaget ska genomföras behöver lagtexten därför kompletteras med en bestämmelse som anger hur beslutade och lagakraftvunna sanktionsavgifter får verkställas.

3.2 Förebyggande och motverkande av brott

Kronofogden arbetar för att motverka och förebygga brott. Det är en fråga som prioriteras inom myndigheten och särskild fokus läggs på arbetet mot den ekonomiska och den organiserade brottsligheten.

Som framhålls i betänkandet är myndighetssamverkan, informationsutbyte och kontroller för att stävja missbruk och fusk viktiga inslag i arbetet för att motverka och förebygga brott. Kronofogden ser positivt på verkningsfulla åtgärder och insatser mot brottslighet. Vad gäller de konkreta rekommendationer som förs fram i betänkandet har Kronofogden inte några synpunkter.

Det här beslutet har fattats av biträdande rikskronofogde Cecilia Hegethorn Mogensen. Verksjurist Johan Alnebo har föredragit ärendet. I den slutliga handläggningen har även rättschef Ulrika Lindén och produktionsdirektör Eva Carlquist deltagit.

Med stöd av Kronofogdens beslut om åtgärder för att motverka spridning av det nya coronaviruset undertecknas beslutet inte.

Cecilia Hegethorn Mogensen

Johan Alnebo